

předtím definovány stranické rodiny – Magoneho kategorie „nových populistických a euroskeptických stran“ (s. 383–386). Populismus definuje podle Case Mudda a Paula Taggartu a jako příklady uvádí tak rozdílné strany jako FPÖ, BZÖ, SVP, Dánskou lidovou stranu, MSI/AN, Kandidátku Pima Fortuyna, HZDS, Smer, SNS, Stranu velkého Rumunska, Ataku a Sebeobranu. Co má například Sebeobrana společného s FPÖ, těžko soudit. Ještě těžší je vyuit, jak to vše souvisí s rovněž použitou Taggartovou a Szczerbiakovou klasifikací euroskepticismu. Magone zde smíchal bez většího přemýšlení ona pověstná jablka s hruškami. Následující kapitola popisuje jednotlivé volební systémy v Evropě a jejich typy a následně se zabývá popisem stranických systémů v jednotlivých evropských makroregionech. Zarážející je zde ovšem absence konceptuálního rámce v podobě jakékoliv obecné typologie stranických systémů. Další kapitola je věnována zájmovým skupinám a systémům zprostředkování zájmů.

V posledních dvou kapitolách se Magone vrací k roli Evropské unie v současné evropské politice. Nejprve se detailněji zabývá evropeizací vybraných veřejných politik, potom propojení evropské a národních zahraničních politik.

Celkově tak kniha pokrývá v podstatě všechny významné otázky související se současnou evropskou politikou a představuje tak kvalitní shrnující učebnici zejména pro areálově zaměřené kurzy zabývající se evropskou politikou. Za velmi vhodné považují nejen doplnění textu řadou přehledných a ilustrativních tabulek a grafů, ale i snahu doprovázet důsledně výklad obecných jevů konkrétními příklady z různých evropských zemí. Didaktické kvality Magoneho knihy tak stojí velmi vysoko. Může být ovšem i cenným zdrojem komparativní inspirace pro profesionální politology, a to nejen v deklarované (a většinou i naplněné) víceúrovňové perspektivě výkladu, ale i ve snaze

propojit alespoň v nezbytné minimální míře aktuální politiku s jejími dobovými kořeny a reflektovat tak procesuální podobu politického vývoje.

Vít Hloušek

Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity

Michael Romancov et al.:

MEZINÁRODNÍ ORGANIZACE

Plzeň: Aleš Čeněk. 2011. 192 stran.

Kolektiv autorů pod vedením Michaela Romancova předkládá čtenáři publikaci nazvanou *Mezinárodní organizace*. Ambicí této kolektivní monografie je „ukázat studentům/čtenářům, že tato problematika má nejenom svůj význam pro získání uceleného povědomí o disciplíně [mezinárodních vztahů – pozn. V. V.], ale že se zároveň může jednat i o jeden z mnoha alternativních pohledů na stav mezinárodní společnosti, který vnímavému čtenáři umožňuje srozumitelným způsobem uchopit dynamiku a intenzitu její proměny“ (s. 5). Cíl je to jistě odvážný, avšak není zcela zřejmé, jakým způsobem ho autoři vlastně chtějí naplnit. O to napjatější tedy čtenář může být, zda a jakým způsobem se jim to v této poměrně útlé publikaci, čítající 190 stran formátu A5, podaří.

V osmi kapitolách nabízejí autoři jak teoretický úvod k problematice mezinárodních organizací, tak i podrobnou analýzu některých z nich. V publikaci nalezneme příspěvky týkající se Evropské unie, Organizace spojených národů, mezinárodních nevládních organizací, Ligy arabských států, Sdružení národů jihovýchodní Asie a regionálních mezinárodních organizací Latinské Ameriky.

V úvodu, v němž se snaží přiblížit obsah a motivaci pro vznik publikace, autoři velmi

správně předjímají možnou kritiku výběru organizací, kterými se zabývají. Skutečnost, že se nevěnují žádné vojensko-bezpečnostní ani ekonomické organizaci, odůvodňují nejen tím, že výběr „přirozeně odráží oblast zájmu autorského kolektivu“ (s. 6), ale zejména snahou nezůstat „uzavřeni v ‚bezpečném‘ euro-atlantickém prostoru“ a „pokusit se nastínit obraz, jenž (snad) bude lépe vypovídat o měnící se tváři dnešního světového společenství“ (s. 6). Pravdou je, že Liga arabských států či latinskoamerické regionální organizace nejsou zrovna častým předmětem zájmu české odborné literatury, a proto je jejich zpracování hodnotné. Přesto se domnívám, že zaměření se např. na výhradně neevropské (neuro-atlantické) organizace, a to třeba i z řad těch vojensko-bezpečnostních a ekonomických, by značně posílilo přínosnost a smysl existence této publikace. Například zařazení příspěvku o Evropské unii totiž působí poněkud rozpačitým dojmem. Jednak nevyhovuje záměru autorů nezůstat „uzavřeni v ‚bezpečném‘ euro-atlantickém prostoru“ (s. 6), a také přínosnost této jedenadvaceti-stránkové kapitoly o uskupení, o němž byla v českém akademickém prostředí napsána osmisetstránková kniha (Fiala a Pitrová 2009), je spíše diskutabilní. Na to, aby se kapitola stala užitečným přehledem např. pro úroveň středních škol, je příliš dlouhá, na obohacení odborné veřejnosti o nové či vyčerpávající informace ohledně EU zase příliš krátká. Její zařazení tedy podporuje dojem, že nejvěrohodnějším zdůvodněním výběru popisovaných organizací je onen odraz oblasti zájmu jednotlivých autorů.

Dříve než může čtenář komplexně posoudit obsahovou stránku publikace, zaujme jej stránka formální. Ta je, dle měřítek pro odborné texty tohoto druhu, skutečně zklamáním, a její nízká kvalita je o to více zarážející, že publikace prošla rukama dvěma odbornými recenzentům.

Nejprve čtenáře překvapí, že ani v obsahu, ani na začátku jednotlivých kapitol

nejsou uvedena jména autorů – ta najdeme pouze v autorské tiráži. To je sice nezvyklý, ale ne nezbytně negativní rys publikace. Poznámkový aparát však již bez diskuse výraznou slabinou a negativem je.

V převážné části knihy autoři používají tzv. německý způsob citování, tedy odkazování na literaturu v poznámkách pod čarou. Na stranách 24, 26, 126, 130 (v poznámce 127) a na straně 148 však nacházíme bibliografický odkaz psaný anglosaským způsobem, tedy v závorce za citovaným či parafrázovaným textem. Na straně 123 je dokonce na slova generálního tajemníka ASEAN Surina Pitsuwana pronesená během konference Fórum 2000 odkazováno v závorce za citovaným výrokem výpisem celého data, místa konání a názvu konference. Ani většinový německý způsob citování však nemá zcela jednotnou podobu, jak zjistíme při pohledu na poznámku 123 na straně 129. Rovněž způsob zápisu sekundárních citací je poněkud nestandardní (viz strana 132, poznámka 131; strana 153, poznámka 181). Na internetové zdroje je v celé publikaci odkazováno pouze uvedením URL adresy (zakončené tečkou) v poznámce pod čarou, a to bez jakékoli další identifikace zdroje či alespoň uvedení data přístupu.

Závěrečný seznam literatury pak můžeme považovat za projev editorské nedbalosti. V seznamu chybí všechny internetové zdroje, veškeré zdroje citované v kapitole 5 a několik dalších. Hesla z Oxfordského slovníku, citovaná na s. 16 a 18, jsou v závěrečném seznamu literatury uvedena jednou pod jménem autora konkrétního hesla, druhé heslo již v seznamu (stejně jako celý slovník) chybí.

Obsahová stránka bohužel smutný dojem ze stránky formální příliš nevylepšuje. Obecně řečeno text není příliš čtivý a zejména počáteční kapitoly trpí stylistickými neobratnostmi, jejichž množství a srozumitelnost se u jednotlivých autorů liší. V tomto směru bohužel neplatí intuitivní předpoklad, že

vedoucí autorského kolektivu bude v psaném projevu nejlepší.

Mezi ty, v jejichž příspěvcích je výše zmiňovaných stylistických neobratností a gramatických chyb až příliš, patří i Michael Romancov, autor prvních dvou kapitol. V první z nich se autor snaží charakterizovat a klasifikovat mezinárodní organizace a vysvětlit obecné principy jejich fungování. Definici samotného pojmu mezinárodní organizace tvoří souvětí o pěti větách, které je v důsledku nesprávně vyskořňovaného vztažného zájmena značně matoucí (s. 12). Následná klasifikace mezinárodních organizací je chaotická. Nejsou zřejmé jednotlivé klasifikační úrovně ani klasifikační kritéria a vyskytují se zde i logicky protichůdné informace. Na straně 13 se například dozvídáme, že „[U]niverzální je taková organizace, která má alespoň šedesát členských států“. O dvě věty později se však dočteme, že také OBSE, jejíž počet členů se blíží šedesáti, se může zařadit k univerzálním organizacím (s. 13). Tak jak je to tedy? Zřejmě v souladu se rčením, že opakování je matkou moudrosti, se informace o kritériu 60 členů (jinak formulovaná a bez odkazu na její výskyt výše) znovu objevuje na stranách 14 a 15.

Druhou kapitolu tvoří jednolitý text nijak nečleněný do podkapitol. Zprvu je jeho obsah tvořen zajímavým a přínosným exkurzem do historie mezinárodních organizací. Dalo by se sice diskutovat o tom, zda je při výkladu o Rýnské komisi skutečně nutné věnovat jedenáct řádků citaci o řece Rýnu z Ottova slovníku naučného (s. 25), ale vzhledem k tomu, že obdobně dlouhé doslovné citace (neoddělené ve zvláštním odstavci) se nacházejí i na stranách 30–31, 32 a 35, můžeme jejich výskyt pravděpodobně považovat za důkaz okamžité autorské bezradnosti anebo za charakteristický rys všech Romancovových textů. V dalším průběhu nečleněné kapitoly pak autor přechází do úvah o současném světě a o možné budoucnosti mezinárodních organizací v rámci světového společenství.

Tato pasáž, byť obsahově možná inspiruje k zamyšlení, je ze stylistického a gramatického hlediska nejslabším článkem celé publikace.

Ve třetí kapitole podává její autor Lukáš Novotný základní informace o Evropské unii. Více než polovinu kapitoly tvoří podrobná historie vývoje této organizace. Dále se autor věnuje institucím EU a mechanismu rozhodování uvnitř Unie. Za nejzdařilejší část kapitoly pak považují dvoustránkovou podkapitolu „Česká republika a EU“, která stručně, ale hutně postihuje historii vztahu ČR k Unii. V závěru kapitoly se pak autor zamýšlí nad budoucností Unie.

Čtvrtá kapitola kolektivní monografie se zabývá Organizací spojených národů a jejím autorem je Michal Broža. Text poskytuje očekávané informace o cílech a zásadách OSN, podmínkách členství a organizační struktuře. Naopak poněkud neočekávané a domnívám se, že také ne naprosto nezbytné, je uvedení celé předmluvy Charty OSN v úvodu kapitoly (a to opět, jak je v celé publikaci zvykem, bez náležitého odsazení textu do odstavce a s nevhovujícím bibliografickým odkazem – s. 62). Při popisu funkce generálního tajemníka OSN Broža uvádí všechny dosavadní generální tajemníky a časové rozmezí, kdy ve funkci působili. Poté následuje popis okolností volby jednotlivých tajemníků (s. 70–73), avšak bez jakéhokoli vysvětlení, zdůvodnění či kontextualizace přítomnosti těchto encyklopedických pasáží v textu. Následuje krátká podkapitola nazvaná „Typologická charakteristika OSN“, v níž autor zařazuje OSN do klasifikace mezinárodních organizací a stručně pojednává o oblastech její činnosti. Následující sekci nazvanou „Současné postavení OSN ve světě“ pak autor začíná odvážným přirovnáním, že „[N]ejzvolení České republiky do Rady bezpečnosti v roce 2007 mělo v českých médiích stejnou odezvu jako prohra národního týmu na mistrovství světa ve fotbale nebo hokeji“ (s. 75). Toto tvrzení by si jistě

zasloužilo empirické ověření. Dále autor rozebírá schopnost OSN vyrovnat se s výzvami současného mezinárodního prostředí, značně odlišného od toho, v němž organizace vznikla, a zabývá se činností OSN v oblasti bezpečnosti, odpovědnosti za ochranu a také v záležitostech chudoby, lidských práv a životního prostředí. Závěr kapitoly věnované OSN pak tvoří moralizující apel autora na naši odpovědnost a každodenní postoj nejen vůči OSN, ale i celému světu.

Autorka páté kapitoly, Radana Makariusová, se ve svém příspěvku věnuje mezinárodním nevládním organizacím (NGOs). Zařazení tohoto příspěvku je chvályhodné, neboť nevládní organizace byly dosud v souvislosti s mezinárodními organizacemi spíše opomíjeny. Autorka nejprve vysvětluje, co to vlastně mezinárodní nevládní organizace jsou, a poté se věnuje jejich historii, klasifikaci, funkcím i limitům. Více než polovina celé kapitoly je pak věnována různým formám spolupráce nevládních organizací s OSN, nejpodrobněji (možná až příliš) se pak autorka věnuje činnosti Komise pro lidská práva.

Ondřej Beránek v šesté kapitole obeznamenuje čtenáře s Ligou arabských států. Úvodem stručně a přehledně uvádí základní informace o Lize a představuje její organizační strukturu. Těžištěm a nejrozsáhlejší částí jeho příspěvku je oddíl nazvaný „Z historie Ligy“, který se velmi podrobně věnuje činnosti Ligy od jejího založení do první poloviny 90. let 20. st. Poté již následuje závěr Beránkova textu, v němž autor stručně hodnotí význam organizace. V textu tedy zcela absentuje analýza činnosti Ligy arabských států v posledních přibližně dvaceti letech i v současnosti. Dalším překvapivým faktem na této kapitole je skutečnost, že se autor obešel bez jediného bibliografického odkazu.

Sedmá a nejrozsáhlejší kapitola, jejímž autorem je Tomáš Petrá, je věnována Sdružení národů jihovýchodní Asie (ASEAN). Autor představuje integrační pokusy, které

v regionu předcházely vzniku samotného ASEAN, a zabývá se různými oblastmi působnosti této organizace až do současnosti. Za velmi přínosné považují podkapitoly, v nichž se autor věnuje vnějším vztahům ASEANu, tedy platformám spolupráce této organizace s nečlenskými státy (např. ASEAN + 3 či ASEM) a s Evropskou unií. V závěru pak kriticky hodnotí pozitiva a negativa, úspěchy i budoucí výzvy, kterým ASEAN v současnosti čelí.

Malvína Krausz Hladká představuje v poslední, osmé, kapitole regionální mezinárodní organizace Latinské Ameriky. Na prostoru necelých sedmnácti stran stručně představuje poměrně velké množství latinskoamerických organizací. Začíná nejstarší regionální organizací – Organizací amerických států (OAS) a pokračuje šesti dalšími, mezi nimiž samozřejmě nechybějí Mercosur a NAFTA. Na rozdíl od mnohých jiných autorů v předchozích kapitolách se nevěnuje detailně historii těchto uskupení, ale pouze stručně uvádí informace o jejich účelu, případně organizační struktuře. Poskytuje tedy dobrý základní přehled, ale nijak hluboké informace o těchto organizacích.

Vrátíme-li se nyní k cíli stanovenému autory v úvodu, podle něhož měla být problematika mezinárodních organizací představena jako „jeden z mnoha alternativních pohledů na stav mezinárodní společnosti, který vnímavému čtenáři umožňuje srozumitelným způsobem uchopit dynamiku a intenzitu její proměny“ (s. 5), pak musím konstatovat, že mi není jasné, jakým způsobem ho mělo být dosaženo. Každá kapitola má totiž zcela jiný rozsah a strukturu, což jednak nepřispívá k dojmu celistvosti předkládané publikace, ale také ztěžuje dosažení nějakého společného cíle. Přestože každá ze zkoumaných organizací či skupin organizací má svá specifika, a tudíž je nelze zpracovat šablonovitě, alespoň nějaká snaha o jednotné zpracování kapitol by jistě prospěla.

Celkový dojem z publikace tedy bohužel vyznívá tak, že *Mezinárodní organizace* nejsou knihou s promyšlenou strukturou a účelem existence, nýbrž souborem takřkajíc šitým horkou jehlou za účelem připsání další položky do výčtu publikační činnosti jednotlivých autorů. Přestože zpracování např. organizace ASEAN či mezinárodních nevládních organizací je chvályhodné, v kontextu celé publikace se tento přínos ztrácí. Přičteme-li k tomu navíc katastrofální formální stránku publikace, pak nelze tento

autorský počín doporučit ani studentům, nechceme-li riskovat, že by se (nejen) formálním zpracováním inspirovali při psaní vlastních prací.

Použité zdroje:

Fiala, Petr a Pitrová, Markéta. 2009. *Evropská unie*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.

Vendula Vespalcová
Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity